

DEJAVNIKI OSEBNOSTNEGA RAZVOJA

Večina osebnostnih lastnosti se oblikuje pod MEDSEBOJNIM vplivom dednosti, okoli in človekove lastne aktivnosti.

DEDNOST

- fizične značilnosti (spol, barva oči, las, kože, krvna skupina, višina, teža)
- temperament
- nekateri bolezni
- razne oblike nadarjenosti

OKOLJE

- naravno
- značajske lastnosti
- kulturno (družbeno) → dejavniki socializacije - (družina, vrtec, šola, vrstniki, društva, mediji, delovna organizacija...) družina
- stili vzgajanja

SAMODEJAVNOST

- Zmožnost človeka, da se zavesno odloča, svobodno odziva in da ravna v skladu s svojimi odločitvami.

Zamisel → namera → odločitev → izvedba

STILI VZGAJANJA

1. AVTORITARNA VZGOJA

- o vsem odločajo starši (oče) –avtorski odnosi
- brezpogojna poslušnost: zahteve spoštuje –brez spraševanja in kritične presoje (tudi v lastno škodo)!
- zahtevnost je visoka
- sprejemanje, toplina (ljubezen) je nizka
- včasih: psihično in fizično maltretiranje

Posledica → otrok je:

- prestrašen, pretirano prilagodljiv, nesamostojen
- ne upošteva lastnih želja, potreb (se jih ne zaveda)
- vedno ravna tako, da bi ustregel drugim
- je pretirano discipliniran, a ga mučijo notranja napetost, tesnoba...

ALI

Upornik:

- zgodaj se začne upirati staršem (zbeži od doma)
- kjer le mora uveljavlja isti stil (identifikacija z agresorjem)
- avtoritaren, agresiven, socialno nezrel

2. PERMISIVNA VZGOJA

- popustljiva vzgoja
- otroku je dopuščeno vse-skoraj brez omejitev
- tudi, če meje so, jih krši brez sankcij
- vse je podrejeno otrokovim potrebam
- zahtevnost in nadzor nizka
- sprejemanje, toplina visoka

Posledica → otrok je:

- razvajena, neodgovorna, nesamostojna, egoistična oseba
- usmerjen v brezmenno zadovoljevanje lastnih potreb (potreb drugih ne vidi, ali pa jih prezre)
- v skrajnih primerih: narcisoidna osebnost
- se ne zna prilagajati (nikoli ni bilo potrebno) → zato prihaja v stalne konflikte s sošolci, učitelji → namesto da bi starši prihajali v konflikt z otrokom, mladostnikom, raje prihajajo v konflikt s šolo (učitelji), ker so nemočni!

3. BREZBRIŽNA VZGOJA

- starši niso sposobni vzpostaviti čustvenega odnosa
- za otroka se ne zanimajo, opuščajo vzgojo
- otrok se odloča sam
- zahtevnost in nadzor nizka
- sprejemanje, toplina nizka

Posledica → otrok je:

- antisocialno usmerjen
- težave v socialnih odnosih
- impulziven

4. KAOTIČNA VZGOJA

- starši osebno moteni
- pojavljajo se vsi stili vzgajanja
- (v nekem trenutku vse dovoljeno, v drugem je isto strogo kaznovano) → otrok nima prave orientacije → osebno moten

5. DEMOKRATIČNA VZGOJA

- temelji na vrednotah: svoboda+odgovornost
- zahtevnost in nadzor visoka
- toplina in sprejemanje visoka

-vzgoja temelji na dogovarjanju (ne na podrejanju)

Ko otrok-starši dosežejo dogovor, prevzamejo odgovornost, da se ga bodo obojestransko držali

-otrok ima veliko svobode, a ne brez omejitev

Zahtevajo se želje otroka a NE na račun drugih (vsak v družini ima pravico do svojih potreb, a mora izbrati pravi način za njihovo zadovoljevanje)

-starši postavljajo meje smiselno, utemeljene (nikoli ponižujoče) in vztrajajopri tem, da otrok mladostnik te meje spoštuje!

-glede na mladostnikovo zrelost, samostojnost te meje širijo.

Otrok bo:

- samostojen, odgovoren, čustveno uravnovešen
- ima jasno oblikovano identiteto (ve kaj hoče, kam gre...)
- je toleranten, empatičen, altruističen (sposoben deliti, sodelovati)

di tega anksioznost.